

SŁOWO WSTĘPNE

Dobiegający schyłku XX wieku – „zły wiek”, „okrutny wiek” – zapewne trwale zapisze się w historii ludzkości, głównie jako epoka licznych konfliktów regionalnych, najkrwawszych w dziejach dwóch wojen światowych, tarć narodowościowych i religijnych, powstania i upadku reżimów totalitarnych, rywalizacji realnego socjalizmu z kapitalizmem, ale także jako okres wzmoczonych wysiłków dyplomatycznych na rzecz m. in. rozbrojenia i międzynarodowego porozumienia, służącego zapobieganiu kolejnym wojnom, zniszczeniom, ofiarom.

Kwestie te stanowią w różnym stopniu przedmiot zainteresowania także najmłodszego pokolenia badaczy łódzkiego środowiska historycznego. Niniejszy, wielotematyczny tom jest tego przykładem. Składają się bowiem nań opracowania autorstwa niemal wyłącznie doktorantów z Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego. Publikują oni rezultaty swych ostatnich studiów źródłowych, prowadzonych w katedrach: Historii Powszechnej Najnowszej i Historii Europy Wschodniej. Przeważnie są to fragmenty większych prac. Poruszana w nich problematyka obejmuje chronologicznie różnorakie kwestie z półwiecza 1919–1968.

Poszczególne teksty powstały bądź to na podstawie zasobów archiwalnych, bądź także dzięki wykorzystaniu publikacji dokumentów, memuarystyki, relacji, prasy i opracowań. Choć bardzo różnorodnie tematycznie, dają się zakwalifikować do kilku grup problemowych. Stosunkowo najwięcej miejsca poświęca się zagadnieniom dyplomacji i polityki międzynarodowej. Podjęte zostały kwestie, dotyczące odroczenia prac Komisji Przygotowawczej Konferencji Rozbrojeniowej w Genewie (Krystian Maciej Szudarek), przygotowań Międzynarodowej Konferencji Ekonomicznej w Londynie (Paulina Matera), „zimnej wojny” (Paweł Chmielewski) oraz Komisji Wojskowej Paryskiej Konferencji Pokojowej (Artur Rosiak).

Kontaktów wojskowych Polski z Ukraińską Republiką Ludową na przełomie lat 1919/1920 dotyczy tekst Jacka Legiecia. Kwestie militarne podjął również Marek Kuczmarski (siły pancerne III Rzeszy w walkach

przeciwko ZSRR w 1941 r.). Natomiast o dramatycznych losach obywateli polskich na Wschodzie w okresie II wojny światowej oraz po jej zakończeniu napisali Beata Bujanowska, Dariusz Rogut i Andrzej Skrzypek.

Ostatni chronologicznie artykuł dotyczy wydarzeń w Czechosłowacji w latach 1967–1968 (Andrzej Kobus).

Wyrażam przekonanie, że zainteresowani dziejami wieku XX znajdą dla siebie w niniejszym tomie ciekawe materiały.

Łódź, kwiecień 1999 r.

Albin Głowacki